

Зарубіжні авторські зібрання

Джордж

Щоденники
Книга 2

Харків
«ФОЛІО»
2023

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

ЩОДЕННИК ВОЄННОГО ЧАСУ

28 травня 1940 року — 28 серпня 1941 року

28.5.40

Це перший день, коли газетні афіші зникли остаточно... Половину першої сторінки ранньої «Стар» присвячено новинам про капітуляцію Бельгії, іншу половину — повідомленням про те, що бельгійці продовжують битися і король разом з ними. Мабуть, це пов'язано з браком паперу. Втім, з восьми сторінок ранньої «Стар» шість присвячено скаковим перегонам.

Протягом останніх днів не було жодних справжніх новин і майже ніякої можливості зробити висновок, що відбувається насправді. Подавалися такі версії. 1. Французи справді збираються контратакувати з півдня. 2. Вони сподівалися на це, але німецькі бомбардувальники перешкодили зосередити армію в одному місці. 3. Сили на півночі впевнені в тому, що зможуть протриматися, і було визнано за краще не контратакувати, доки німецька атака не захлидеться. Або ж: 4. Позиція на півночі насправді безнадійна і сили там можуть лише пробиватися на південь, капітулювати, бути повністю знищеними або ж урятуватися морем, ймовірно, зазнавши при цьому дуже великих втрат. Зараз можливим видається лише четвертий варіант. Французьке комюніке повідомляє про стабілізацію лінії уздовж Сомми та Ени, так ніби сил, відрізаних на півночі, зовсім не існує. Хоч як це жахливо, я сподіваюся, що В. Е. F.¹ радше порубають на шматки, ніж він здасться.

¹ British Expeditionary Force — Британський експедиційний корпус, що перебував у Франції, коли її захопили німці.

Люди тепер трохи більше говорять про війну, але все ще дуже мало. Як і завжди досі, неможливо почути якісь репліки про це в пабах тощо. Учора ввечері ми з Е. пішли у бар послухати новини о 9 ранку. Офіціантка не збиралася їх вмикати, якби ми її про це не попросили, і, судячи з усього, ніхто не слухав.

29.5.40

Будь-які важливі новини в наш час доводиться збирати за допомогою натяків та алюзій. Головною сенсацією вчорашнього вечора стала підбадьорлива промова (досить непогана) Даффа-Купера¹, що передувала новинам о 9:00, щоб підсолодити пігулку, і обіцянка повернутися до цієї ситуації десь на початку наступного тижня, що прозвучала у промові Черчилля, і що парламенту слід підготуватися до «важких і похмурих новин». Це, певно, означає, що буде зроблено спробу евакуації, але чи означають «похмурі новини» величезні втрати, капітуляцію частини В. Е. Ф. чи щось інше, ніхто не знає. Слухав новини в антракті більш-менш гучної вистави в театрі «Торч». Публіка слухала значно уважніше, ніж це було б у пабі.

Е. каже, що співробітники у відділі цензури, де вона працює, звальють усі «червоні» газети до однієї категорії і зараховують «Триб'юн»² до того самого класу, що й «Дейлі воркер»³. Нещодавно, коли було заборонено вивезення «Дейлі воркер» та «Екшн»⁴, один із її колег запитав у неї: «Ти знаєш цю газету, “Дейлі воркер енд Екшн”?»

Поточні чутки: що Бівербрук з часу свого призначення підняв у повітря 2000 додаткових літаків, зумівши обій-

¹ Альфред Дафф Купер (1890—1954) — політичний діяч-консерватор, дипломат і письменник. У травні 1940 року Черчилль призначив його міністром інформації.

² Соціалістичний тижневик, що його видавав під той час Реймонд Постгейт. Орвелл написав для нього багато рецензій та статей.

³ Щоденна політична газета лівої спрямованості.

⁴ Журнал Британського союзу фашистів.

ти всі вузькі місця. Що повітряні нальоти, можливо і на Лондон, мають розпочатися за два дні. Що гітлерівський план вторгнення до Англії передбачає використання тисяч швидкісних катерів, які можуть пройти над мінними полями. Що катастрофічно бракує гвинтівок (це з кількох джерел). Що бойовий дух німецької піхоти на лінії фронту страшенно низький. Що під час норвезької операції військове міністерство було так погано поінформоване, що навіть не знало, які короткі норвезькі ночі, і уявляло, що війська висадяться під покровом темряви, а не серед білого дня.

30.5.40

В. Е. Ф. зазнає поразки під Дюнкерком. Неможливо не тільки вгадати, скільки їх може втекти, а й навіть скільки там зараз людей. Минулого вечора по радіо передавали інтерв'ю з полковником, який повернувся з Бельгії, і його, на жаль, не чув, але, судячи з розповіді Ейлін, в інтерв'ю були вставки від диктора, який намагався дати слухачам зрозуміти, що армію підвели: а) французи (відмовившись від контратаки) і б) власне військове начальство, що погано її спорядило. У пресі немає жодного слова про звинувачення проти французів, і в радіопромові Даффа-Купера два дні тому особливо застерігалось щодо цього... Судячи із сьогоденних мап, французький контингент у Бельгії жертвує собою, щоб дати В. Е. Ф. шанс вибратися.

Боркенау¹ каже, що Англія зараз безперечно перебуває на першому етапі революції. У відповідь на це Конноллі повідомив, що недавно від Північної Франції відчалив корабель з біженцями на облавку та кількома звичайними пасажирами. Біженці — переважно діти, які були в жахливому стані після того, як їх обстріляли з кулеметів тощо. Серед пасажирів виявилася леді, яка намагалася прорватися

¹ Франц Боркенау (1900—1957) — австрійський соціолог і політичний письменник, з 1921 по 1929 рік перебував у комуністичній партії Німеччини.

в початок черги, щоб потрапити на судно, а коли їй вєли стати у хвіст, з обуренням запитала: «Чи знаєте ви, хто я?» Стюард відповів: «Мені плювати, хто ти, клята сучко. Займи своє місце в черзі». Цікаво, якщо це правда.

Досі жодних ознак інтересу до війни. Але проміжні вибори, реакція на призови в ополчення тощо показують, які почуття у людей. Вони, здається, геть нездатні усвідомити небезпеку, яка їм загрожує, хоча є вагомї підстави вважати, що спробу вторгнення до Англії може бути зроблено найближчими днями, і всі газети пишуть про це. Вони нічого не втямлять, доки не впадуть бомби. Коннолли каже, що тоді почнеться паніка, але я так не думаю.

31.5.40

Останній день іде п'єса Деніса Огдена «Мирний готель». Неймовірна гидота. Цікавий момент: хоча п'єса писалася 1940-го, в ній немає ані прямої, ані побіжної згадки про війну.

Дивно, як мало чоловіків призвано, навіть тепер. Зазвичай, оглянувши всю вулицю, не побачиш жодного мундира...

Колючий дріт встановлюється у багатьох стратегічних пунктах, напр. біля статуї Карла I на Трафальгарській площі... Я від стількох людей чув про нестачу гвинтівок, що ладен повірити в це.

1.6.40

Напередодні ввечері їздив на Ватерлоо й Вікторію, щоб дізнатися якісь новини про [Еріка]¹. Цілком неможливо, звичайно. Репатрійовані мають наказ не розмовляти з цивільними, і у будь-якому разі їх якнайшвидше вивозять із залізничних станцій. Насправді я бачив дуже мало британ-

¹ «Ерік» — так, за скороченим другим ім'ям, звався улюблений брат Ейлін Блер, Лоуренс Фредерік О'Шонессі. Він був відомим кардіохірургом. На початку війни вступив до Медичного корпусу і загинув під Дюнкерком, рятуючи поранених.

ських солдатів, тобто з В. Е. Ф., але велику кількість бельгійських або французьких біженців, кількох бельгійських або французьких солдатів і скількись моряків, у тому числі військових. Біженці на вигляд здебільшого середнього класу, типу крамарів-клерків, у досить гарному одязі, з деякими особистими речами. Одна родина у величезній клітці везла папугу. Одна біженка плакала чи майже плакала, але начебто лише тому, що злякалася натовпу і взагалі незнайомої обстановки. На Вікторії зібрався чималий натовп витріщак, поліція була змушена їх відтіснити, щоб дати можливість біженцям та іншим вийти на вулицю. Біженців зустрічали мовчки, але моряків усіх різновидів вітали з ентузіазмом. Морський офіцер у формі, що побувала в воді, частину спорядження позичено у піхотинця, поспішав до автобуса, посміхаючись і торкаючись до каски, а жінки з обох боків кричали і плескали його по плечу.

Бачив роту морських піхотинців, що промаршували пероном до потяга, щоб вирушити на Чатем. Був вражений їхньою прекрасною статурою і поставою, впевненим тупотом черевиків і чудовою виправкою офіцерів, усе це перенесло мене в 1914 рік, коли всі солдати здавалися мені велетнями.

Ранішні газети стверджують, що чи то чотири п'ятих, чи то три чверті В. Е. Ф. уже вивезено. Фотографії, можливо відібрані або підроблені, показують чоловіків у гарній формі з майже цілим спорядженням.

2.6.40

Неможливо визначити, скількох людей з В. Е. Ф. справді евакуювали, але твердження, що з'являються в різних газетах, дають змогу припустити, що це приблизно 150 000 і що спершу до Бельгії було направлено близько 300 000. Жодної вказівки щодо того, скільки французьких військ було з ними. В інших газетах є натяки на можливий план триматися за Дюнкерк, а не евакуювати його повністю. Це здається цілком неможливим, якщо не прив'язати до цього

місця великої сили літаків. Але якщо 150 000 справді були евакуйовані, певно, буде можливо перевезти ще чималу кількість. Вступ Італії у війну можна чекати тепер у будь-який момент після 4 червня, мабуть, одночасно з якоюсь пропозицією миру, щоб дати цьому привід.

...Усі чекають, що тепер буде зроблено спробу вторгнутися до Англії, хоча б лише заради відволікання уваги, поки Німеччина та Італія добиватимуть Францію... У можливість висадження в Ірландію, очевидно, вірить багато людей, у тому числі де Валера¹. Ця ідея майже не згадувалася до останніх кількох днів, хоча вона була очевидною від самого початку.

Звичайні недільні натовпи, що рухаються туди й сюди, дитячі візки, велосипедні клуби, люди, що вигулюють собак, гурточки молоді, що тиняються на розі вулиць. Ні в їхніх обличчях, ні в тому, що можна ненароком підслухати, жодних ознак того, що ці люди усвідомлюють: найближчими тижнями може початися вторгнення, хоча сьогодні всі недільні газети кажуть їм про це. Реакція на повторні заклики про евакуацію дітей з Лондона була дуже слабкою. Очевидно, міркують так: «Минулого разу повітряних нальотів не було, тому їх не буде й цього разу». Але ці люди поводитимуться досить сміливо, коли настане час, якщо їм тільки скажуть, що робити.

Приблизний аналіз реклами в сьогоднішньому випуску «Піпл»².

Газета складається з 12 сторінок — 84 шпальти. З них приблизно 26½ шпальти (понад ¼) становлять рекламні оголошення. Вони поділяються так:

Їжа та напої: 5¾ шпальти.

Патентовані ліки: 9 з третиною.

Тютюн: 1½.

Азартні ігри: 2 з третиною.

¹ Імон де Валера (1882—1975) — ірландський політик, на той час прем'єр-міністр Республіки Ірландія. У 1959 р. став президентом.

² Популярна недільна газета.

Одяг: 1½.

Різне: 6¾.

З дев'яти оголошень про їжу та напої шість рекламують непотрібні предмети розкоші. З 29 реклам лікарських засобів 19 або шарлатанські (лікування облісіння тощо), більш-менш шкідливі (Крушенська сіль, жовчні боби тощо), або мають шантажний характер («Шлунку вашої дитини потрібна магнезія»). Лише у кількох випадках сумнів можна тлумачити на користь підозрюваних ліків. З 14 оголошень у рубриці «Різне» 4 — про мило, 1 — про косметику, 1 — про курорт і 2 — урядові, включаючи одне велике про вклади населення. Лише 3 оголошення в усіх рубриках порушують тему війни.

3.6.40

З листа леді Оксфорд у «Дейлі телеграф» на тему воєнної економіки:

«Оскільки багато лондонських будинків спорожніло, тут мало розваг... у будь-якому разі більшості людей довелося відпустити своїх кухарів і оселитися в готелях». Очевидно, ці люди так ніколи й не помітять існування решти 99 % населення.

6.6.40

І Боркенау, і я вважали, що Гітлер, швидше за все, далі нападе на Францію, а не на Англію, і, як виявилось, ми мали рацію. Боркенау вважає, Дюнкерк раз і назавжди довів, що літаки не можуть перемогти військові кораблі, якщо у тих є власні літаки. Згідно з даними, під час евакуації майже 330 000 осіб втрачено шість ескадрених міноносців і приблизно 25 човнів інших типів. Кількість евакуйованих людей, мабуть, правдива, і навіть якщо подвоїти кількість втрачених кораблів, це не буде великою втратою для такого величезного заходу, враховуючи, що обставини були настільки сприятливими для літаків, наскільки взагалі можливо.

Боркенау вважає, що план Гітлера полягає в тому, щоб розбити Францію і зажадати під час укладення миру французький флот. Після цього вторгнення морських сил до Англії могло б стати здійсненим.

Величезна реклама на автобусі: «ПЕРША ДОПОМОГА У ВОЄННИЙ ЧАС ДЛЯ ЗДОРОВ'Я СИЛ І МІЦІ. ЖУВАЛЬНА ГУМКА РІНГЛІЗ».

7.6.40

Хоча газетні афіші нині заборонено, досить часто можна побачити, як продавці газет демонструють плакати. Мабуть, дістають і використовують старі, а ті, що мають написи на кшталт: «Рейд ВПС на Німеччину» або «Величезні німецькі втрати» можна використовувати майже завжди.

8.6.40

У розпалі жакливої битви, в якій, я вважаю, щодня гинуть тисячі людей, складається враження, що немає жодних новин взагалі. Вечірні газети схожі на ранкові, ранкові — такі ж, як були напередодні, а радіо повторює те, що написано в газетах. Що ж до правдивості цих новин, то, мабуть, тут більше приховування, ніж відвертої брехні. Боркенау вважає, що радіо допомогло зробити війну відносно правдивою і що єдиною великомасштабною брехнею досі були німецькі заяви щодо кількості потоплених англійських кораблів. Вони й справді були фантастичні. Нещодавно одна з вечірніх газет, яка раніше повідомляла про німецькі оголошення, зазначила, що за 10 днів німці, за їхніми словами, потопили 25 лінкорів, тобто на 10 більше, ніж ми коли-небудь мали.

Нещодавно Стівен Спендер сказав мені: «Вам не здається, що за останні десять років ви могли передбачати події краще, ніж, скажімо, кабінет міністрів?» Я змушений був з цим погодитися. Частково річ у тому, що мене не засліплюють класові інтереси тощо, напр. будь-хто, не зацікавлений фінансово, одразу міг побачити стратегічну небезпеку

для Англії, якщо Німеччина й Італія матимуть можливість панувати в Іспанії, тоді як багато правих, навіть професійних військових, просто не могли збагнути цього цілком очевидного факту. Але я вважаю, що головним чином здатність таких людей, як ми, краще розуміти ситуацію, ніж так звані експерти, полягає не в пророцтві конкретних подій, а в умінні досягнути, у якому світі ми живемо. У всякому разі я знав уже приблизно з 1931-го (Спендер каже, що знав ще з 1929-го), що майбутнє нас чекає катастрофічне. Я не міг точно сказати, які відбудуться війни і революції, але вони мене ніколи не дивували, коли відбувалися. З 1934 року я знав, що насувається війна між Англією та Німеччиною, а з 1936-го я знав це з цілковитою певністю. Я відчував це своїм нутром, і балачки пацифістів, з одного боку, і людей з Народного фронту, які вдавали побоювання, що Британія готується до війни проти Росії, — з другого, ніколи мене не обманювали. Так само й такі жахи, як російські чистки, мене ніколи не дивували, бо я завжди відчував, що це — не зовсім це, але щось подібне — властиве більшовицькому правлінню. Я відчував це в їхній літературі.

...Хто б міг подумати сім років тому, що Вінстон Черчилль мав якесь політичне майбутнє? Рік тому Кріппс був неслухняним хлопчиком з Лейбористської партії, яка його виключила і відмовилася навіть вислухати його виправдання. З другого боку, з погляду консерваторів, він був небезпечним червоним. А тепер він посол у Москві, і преса Бівербрука перша почала наполягати на його призначенні. Поки що неможливо сказати, чи правильний це вибір. Якщо росіяни мають намір перейти на наш бік, тоді він, мабуть, годиться, але, якщо вони все ще ворожі, краще було б послати людину, яка не захоплюється російським режимом.

10.6.40

Щойно почув, хоча цього немає в газетах, що Італія оголосила війну... Союзні війська виходять з Норвегії,

мотивуючи це тим, що їх можна використати в іншому місці, а Нарвік після його захоплення був зруйнований і став непотрібним для німців. Але насправді Нарвік не буде їм потрібний до зими, і від нього у будь-якому разі було б мало користі з того часу, як Норвегія перестала бути нейтральною, і не думаю, щоб союзники мають достатньо військ у Норвегії, аби щось змінити. Справжня причина, найпевніше, у небажання розкидатися військовими суднами.

Сьогодні вдень я дуже виразно пригадав інцидент з таксистом у Парижі в 1936-му і збирався щось про нього написати в цьому щоденнику. Але тепер я відчуваю таку гіркоту, що не можу писати про це. Все розпадається. Нутро вивертає від того, що я продовжую писати рецензії на книги тощо в такий час, і навіть обурює те, що таке марнування часу все ще дозволено. Співбесіда у військовому міністерстві в суботу може щось дати, якщо я ухитрюся проскочити лікаря. Варто потрапити до армії, і я знаю, за аналогією з іспанською війною, що перестану переживати через суспільні події. Поки що я почуваюся так само як у 1936-му, коли фашисти наближалися до Мадрида, тільки набагато гірше. Але про таксиста я колись таки напишу.

12.6.40

Ми з Е. минулого вечора пройшлися по Сохо, подивитися, чи справді італійським крамницям тощо завдано такої шкоди, як повідомлялося. Схоже, в газетах це перебільшено, але ми справді бачили, я думаю, три крамниці, у яких були розбиті вітрини. Більшість поспішно перейменувалися у «британські». Дженнарі, італійський бакалійник, заклеїв усе навколо плакатами зі словами: «Цей заклад повністю британський». «Спагеті-хауз», що спеціалізується на італійських харчових продуктах, перейменував себе на «Британську продуктову крамницю». Інша крамниця назвалася швейцарською, і навіть французький ресторан оголосив себе британським. Цікаво те, що всі ці плакати, очевидно, мали бути надруковані заздалегідь і зберігалися

напоготові.... Хоч які огидні ці напади на невинних італійських крамарів, вони є цікавим явищем, тому що англійці, тобто такі люди, які готові грабувати крамниці, як правило, не виявляють спонтанної цікавості до міжнародної політики. Не думаю, що під час абіссінської війни нічого подібного не відбувалося, а іспанська війна просто не торкнулася маси народу. До останнього місяця чи двох не було жодного народного руху проти німців, які проживають в Англії. Холоднокровна, підла підступність Муссоліні, який оголосив війну в такий момент, мабуть, справила враження навіть на людей, які, як правило, майже не читали газет.

13.6.40

Учора на групових зборах L. D. V.¹, що проводилися в конференц-залі на «Лордсі»... Востаннє я був на «Лордсі», здається, під час матчу Ітон — Гарроу 1921 року. Тоді я мав відчуття, що зайти до Павільйону, не будучи членом M. C. C.², — не краще, ніж мочитися на вітвар, та й через багато років залишалося неясне відчуття, що це — якість правопорушення, за яке вас можуть притягти до відповідальності.

Я помітив, що один із плакатів із закликом записуватися до саперного корпусу, де нога топче свастику з написом «Наступи», запозичений з урядового плакату часів іспанської війни, тобто саму ідею вкрадено. Звичайно, він вульгаризований і доведений до комізму, але сама його поява свідчить про те, що уряд починає вчитися.

Кандидат від комуністів на проміжних виборах у Боу набрав близько 500 голосів. Це новий антирекорд, хоча чорносорочечникам траплялося нерідко отримувати й менше (одного разу близько 150). Тим більше, що від Боу

¹ Local Defence Volunteers — «Добровольці місцевої оборони», тобто ополчення. Орвелл 12 червня вступив до такого загону і в званні сержанта командував десятьма рядовими.

² Марілебонський крикетний клуб, на той час керував грою в крикет всередині країни і організовував міжнародні матчі.

раніше був представником Лансбері й можна було очікувати, що там буде багато пацифістів. Однак у цілому явка була дуже низькою.

14.6.40

Німці точно в Парижі, на день раніше запланованого. Гітлер, мабуть, піде до Версаля. Чому б їм не замінювати там усе і не підірвати разом з ним? Іспанські війська зайняли Танжер, очевидно, щоб італійці могли використовувати його як базу. Відвоювати Іспанське Марокко у Французького Марокко було б тепер, напевно, легко, а зробити те ж саме з іншими іспанськими колоніями і поставити Негріна чи когось подібного як альтернативний уряд було б серйозним ударом по Франко. Але навіть нинішній британський уряд ніколи б не подумав про таке. Вже майже навіть не вдається уявити, щоб союзні уряди будь-коли зробили щось з власної ініціативи.

Щоразу, коли я проходжу станціями метро, мене нудить від реклами, дурнувятих витріщених облич і крикливих барв, усіх цих відчайдушних потуг спокусити людей марнувати працю і матеріали, споживаючи непотрібні предмети розкоші чи шкідливі ліки. Скільки сміття віднесе геть оця війна, якщо тільки ми зможемо протриматися все літо. Війна — це просто виворіт цивілізованого життя, її девіз — «Віднині, Зло, моїм добром ти стань»¹, і настільки багато добра сучасного життя насправді є злом, що сумнівно, чи справді війна завдає шкоди.

15.6.40

Мені щойно спало на думку, чи означає падіння Парижа кінець «Бібліотеки Альбатроса», як я припускаю. Якщо так, я втрачаю £30. Здається неймовірним, що в такі часи люди все ще надають якогось значення довготерміновим контрактам, акціям та облігаціям, страховим полісам тощо. Зараз розумно було б напозичати грошей з усіх

¹ Джон Мільтон. Поема «Втрачений рай».

боків і накупити потрібних речей. Нещодавно Е. дізнавалася умови купівлі в кредит швейних машинок і з'ясувала, що пропонується розстрочка до двох з половиною років.

П. В. повідомив, що Юніті Мітфорд¹, окрім того, що вона намагалася застрелитися під час перебування в Німеччині, збирається народити дитину. У відповідь маленький чоловічок зі зморщеним обличчям, чие ім'я я забув, вигукнув: «Фюрер би такого не зробив!»

16.6.40

Сьогоднішні вранішні газети досить ясно стверджують, що принаймні до закінчення президентських виборів США нічого не робитимуть, тобто не оголошуватимуть війну, що, власне, і має значення. Бо якщо США не братимуть участі безпосередньо у війні, то в жодному разі не доб'ються достатнього контролю над бізнесом, чи над робочою силою, щоб прискорити виробництво озброєння. У минулій війні це було так, навіть коли США були однією зі сторін конфлікту.

Поки неможливо навіть вирішити, що робити у разі завоювання Англії німцями. Єдине, чого я не зроблю, — не сховаюся, в усякому разі не далі Ірландії, якщо припустити, що це буде можливо. Якщо флот буде неушкоджений і виявиться, що війна продовжиться з Америки або домініонів, тоді треба по змозі залишитися живим, якщо доведеться, то й у концентраційному таборі. Якщо США також збираються підкоритися завоюванню, то не залишається нічого іншого, як померти в боротьбі, але головне — померти в *боротьбі* й дістати втіху від того, що спочатку вбив когось іншого.

¹ Юніті Валькірія Мітфорд (1914—1948) — дочка британського аристократа Мітфорда, прихильниця ідей націонал-соціалізму, можлива коханка Адольфа Гітлера. Третього вересня 1939 року, після оголошення англійцями війни Німеччині, Юніті пустила собі дві кулі в голову з пістолета, подарованого фюрером, але вижила. Померла 28 травня 1948 року в Англії.

ЗМІСТ

ЩОДЕННИК ВОЄННОГО ЧАСУ (28 травня 1940 року — 28 серпня 1941 року)	3
ДРУГИЙ ЩОДЕННИК ВОЄННОГО ЧАСУ (14 березня 1942 року — 15 листопада 1942 року)	90
ЩОДЕННИКИ З ДЖУРИ ДОМАШНІЙ ЩОДЕННИК, Ч. III (7 травня 1946 року — 5 січня 1947 року)	140
ДОМАШНІЙ ЩОДЕННИК, Ч. IV (12 квітня 1947 року — 11 вересня 1947 року)	204
ДОМАШНІЙ ЩОДЕННИК, Ч. V (12 вересня 1947 року — 29 жовтня 1947 року)	268
ЗАПИСИ ЗІ ЩОДЕННИКІВ ДЖ. ОРВЕЛЛА (бл. 20 лютого 1948 року — 21 травня 1948 року)	280
ДОМАШНІЙ ЩОДЕННИК, Ч. V (закінчення) (31 липня 1948 року — 24 грудня 1948 року)	286
Записи з останнього ЛІТЕРАТУРНОГО ЩОДЕННИКА (21 березня 1949 року — вересень 1949 року)	312